



ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy Mgr. Aleše Roztočila a soudců Mgr. Petry Weissové a JUDr. Jiřího Pally v právní věci žalobce: **E. S.**, zast. Mgr. Alicjí Adamusovou Rzymanovou, advokátkou, se sídlem Kirovova 1430/11, Karviná, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 25, Praha 5, proti rozhodnutí žalované ze dne 6. 6. 2018, č. j. X, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 20. 12. 2018, č. j. 19 Ad 27/2018 - 44,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II.** Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III.** Ustanovené zástupkyni žalobce Mgr. Alicjí Adamusové Rzymanové, advokátce, **s e p ř i z n á v á** odměna a náhrada hotových výdajů za řízení o kasační stížnosti ve výši celkem 2.600 Kč. Tato částka bude zástupkyni žalobce vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

O d ů v o d n ě n í :

I.

[1] Žalovaná rozhodnutím ze dne 4. 4. 2018, č. j. X, zamítla žádost žalobce o starobní důchod pro nesplnění podmínek podle § 28 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění.

[2] V záhlaví uvedeným rozhodnutím (dále jen „napadené rozhodnutí“) žalovaná zamítla námitky žalobce a rozhodnutí ze dne 4. 4. 2018, č. j. X, potvrdila.

II.

[3] Žalobce se napadenému rozhodnutí bránil podáním žaloby u Krajského soudu v Ostravě (dále jen „krajský soud“). V ní uvedl, že dne 4. 2. 2018 dosáhl zákonného důchodového věku 65 let a podle „*unijních předpisů*“ má právo požadovat úměrnou část důchodových a invalidních dávek v České republice.

[4] Krajský soud však shledal, že podání žalobce ze dne 24. 7. 2018 nemá náležitosti podle § 37 odst. 2 a 3 s. ř. s. ve spojení s § 71 téhož zákona, a proto žalobce usnesením ze dne 18. 10. 2018, č. j. 19 Ad 27/2018 - 16, vyzval, aby jej ve lhůtě 2 týdnů od doručení tohoto usnesení opravil a doplnil. Konkrétně požadoval upřesnění toho, zda je podání ze dne 24. 7. 2018 žalobou, dále také specifikaci napadeného rozhodnutí a uvedení data, kdy bylo žalobci toto rozhodnutí doručeno a nakonec doplnění podání o důvody, na základě nichž dovozuje nezákonnost nebo nicotnost napadeného rozhodnutí, a o návrh výroku. Krajský soud v tomto usnesení také poučil žalobce o tom, že nedoplní-li podání ze dne 24. 7. 2018 a v řízení nebude možno pro uvedené nedostatky pokračovat, soud toto podání odmítne. Uvedené usnesení bylo žalobci doručeno dne 5. 11. 2018.

[5] Žalobce na výzvu soudu reagoval podáním ze dne 7. 11. 2018. V něm uvedl, že jeho podání ze dne 24. 7. 2018 je žalobou, kterou napadá rozhodnutí žalované ze dne 6. 6. 2018, č. j. X. Dále poukázal na to, že je v invalidním důchodu v invalidní skupině se značným stupněm invalidity, dne 4. 2. 2018 dosáhl zákonného důchodového věku 65 let a v této souvislosti žádal o to, aby mu byly přiznány částečné dávky za dobu pojištění na území České republiky, která činí 1296 dnů, tj. 44 měsíců. Žalobce také požádal soud o zdůvodnění toho, proč byla jeho žádost o starobní důchod žalovanou zamítnuta a od kdy bude splňovat podmínky pro přiznání dávek; a to v polském jazyce.

[6] Krajský soud následně na to dospěl k závěru, že žaloba žalobce nesplňuje náležitosti podle § 71 s. ř. s., neboť postrádá konkrétně formulovaný žalobní bod; žalobce totiž neuvedl právní nebo skutkové důvody, z nichž dovozuje nezákonnost nebo nicotnost napadeného rozhodnutí. Krajský soud zdůraznil, že soud přezkoumává jen to, proti čemu žalobce řádně brojí, tedy to, co konkrétně a výslovně zpochybňuje, jak uvedením skutečností, tak přednesením právní argumentace. Jelikož žalobce tyto nedostatky ani na výzvu soudu neodstranil a pro tyto nedostatky nemůže krajský soud v řízení pokračovat, odmítl žalobu podle § 37 odst. 5 s. ř. s. ve spojení s § 46 odst. 1 písm. a) s. ř. s.

III.

[7] Shora specifikované usnesení krajského soudu (dále jen „napadené usnesení“) nyní žalobce (dále jen „stěžovatel“) napadá kasační stížností z důvodu podle § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s. Navrhuje napadené usnesení zrušit a věc vrátit krajskému soudu k dalšímu řízení.

[8] Stěžovatel má za to, že krajský soud měl v řízení zvážit skutečnost, že je cizím státním příslušníkem. Tomu měl také přizpůsobit poučení stěžovatele; zejména měl stěžovatele zpravit o možnosti požádat o ustanovení zástupce pro řízení o žalobě. Stěžovatel dále připomíná, že je osobou plně invalidní, není schopen vykonávat žádnou práci a je odkázán na stálou dlouhodobou péči a pomoc jiných osob. Pro právě uvedené důvody má stěžovatel za to, že napadené usnesení je nepřezkoumatelné, vadné a nesprávné.

IV.

[9] Žalovaná se ke kasační stížnosti ve stanovené lhůtě nevyjádřila.

V.

[10] Nejvyšší správní soud posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž je povinen přihlídnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3, 4 s. ř. s.).

[11] Kasační stížnost není důvodná.

pokračování

[12] Nejvyšší správní soud na úvod zdůrazňuje, že kasační stížnost proti usnesení krajského soudu, jímž byla žaloba odmítnuta, lze podat výlučně z důvodu podle § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s. Nejvyšší správní soud tak hodnotí pouze to, zda krajský soud správně posoudil podmínky pro odmítnutí návrhu, nemůže se však již zabývat námitkami týkajícími se věci samé (srov. např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 4. 2005, č. j. 3 Azs 33/2004 - 98, ze dne 5. 1. 2006, č. j. 2 As 45/2005 - 65, či ze dne 12. 3. 2009, č. j. 3 As 44/2008 - 80).

[13] V nynější věci tedy kasační soud posuzoval, zdali krajský soud nepochybil, odmítl-li žalobu z důvodu, že neobsahovala náležitosti podle § 71 odst. 1 písm. d), a to, že v ní stěžovatel neuvedl a ani na výzvu soudu podle § 37 odst. 5 s. ř. s. nedoplnil konkrétní právní nebo skutkové důvody, z nichž dovozují nezákonnost nebo nicotnost napadeného rozhodnutí žalované.

[14] Ze soudního řádu správního vyplývá, že žaloba proti rozhodnutí správního orgánu musí kromě obecných náležitostí podání podle § 37 odst. 2 a 3 s. ř. s. obsahovat rovněž zvláštní náležitosti stanovené v § 71 odst. 1 s. ř. s. Pod písmenem d) v naposledy uvedeném ustanovení je jako jedna z nutných náležitostí žaloby uvedena identifikace žalobních bodů. Z nich musí být patrné, z jakých skutkových a právních důvodů považuje žalobce napadené výroky rozhodnutí správního orgánu za nezákonné nebo nicotné. Význam co nejpřesnější formulace žalobních bodů v žalobě vyplývá ze zásady dispoziční, kterou je řízení o žalobách ve správním soudnictví ovládáno a která znamená, že soud se při přezkumu správního rozhodnutí (s výjimkou taxativně stanovených případů) omezuje pouze na posouzení existence důvodů nezákonnosti správního rozhodnutí, které žalobce tvrdí. Soud tak není povinen, ale ani oprávněn, tyto důvody za účastníka řízení domýšlet či doplňovat.

[15] Otázkou náležitého vymezení žalobních bodů se zabýval i rozšířený senát Nejvyššího správního soudu v rozsudku ze dne 20. 12. 2005, č. j. 2 Azs 92/2005 - 58, podle něhož „*[U]čnění skutkových okolností nemůže být toliko typovou charakteristikou určitých obvyklých nezákonností, k nimž při vyřizování věcí určitého druhu může docházet, nýbrž zcela jasně individualizovaným, a tedy od charakteristiky jiných konkrétních skutkových dějů či okolností jednoznačně odlišitelným popisem. [...] Žalobce je též povinen vylíčit, jakých konkrétních nezákonných kroků, postupů, úkonů, úvah, hodnocení či závěrů se měl správní orgán vůči němu dopustit v procesu vydání napadeného rozhodnutí či přímo rozhodnutím samotným, a rovněž je povinen ozřejmit svůj právní náhled na to, proč se má jednat o nezákonnosti. Právní náhled na věc se přitom nemůže spokojit toliko s obecnými odkazy na určitá ustanovení zákona bez souvislosti se skutkovými výtkami.*“

[16] Na tyto závěry navázal rozšířený senát Nejvyššího správního soudu v rozsudku ze dne 24. 8. 2010, č. j. 4 As 3/2008 - 78, v němž uvedl, že je nutné „*za žalobní bod považovat každé vyjádření žalobce, z něhož byt' i jen v nejhrubších obrysech lze dovodit, že napadené správní rozhodnutí z určitého důvodu považuje za nezákonné. Jinými slovy, náležitost žaloby dle § 71 odst. 1 písm. d) s. ř. s. je splněna, pokud jsou z tvrzení žalobce seznatelné skutkové děje a okolnosti individuálně odlišitelné od jiných ve vztahu ke konkrétnímu případu žalobce, jež žalobce považoval za relevantní k jím domnělé nezákonnosti správního rozhodnutí; právní důvody nezákonnosti (či nicotnosti) napadeného správního rozhodnutí pak musí být tvrzeny alespoň tak, aby soud při aplikaci obecného pravidla, že soud zná právo, mohl dostatečně vymezit, kterým směrem, tj. ve vztahu k jakým právním předpisům bude směřovat jeho přezkum. Bude-li žaloba podaná v zákonné lhůtě pro podání žaloby obsahovat žalobní bod (body) alespoň ve shora vymezené míře konkrétnosti, vznikne vždy krajskému soudu procesní povinnost postupovat podle § 37 odst. 5 s. ř. s., tj. vyzvat žalobce k odstranění vad žaloby tak, aby mohla být věcně projednána.*“

[17] K problematice žalobních bodů jako jedné z náležitostí žaloby se rozšířený senát Nejvyššího správního soudu vyjádřil také v rozsudku ze dne 20. 3. 2018, č. j. 3 Azs 66/2017 - 31, v němž dospěl k závěru, že „*[...] uplatnění alespoň jednoho projednatelného žalobního bodu nepředstavuje*

podmínku řízení [§ 46 odst. 1 písm. a) s. ř. s.], ale zvláštní náležitost žaloby proti rozhodnutí správního orgánu ve smyslu § 71 odst. 1 písm. d) s. ř. s. Absence takovéto náležitosti se odstraňuje postupem dle § 37 odst. 5 s. ř. s., soud pro odstranění této vady stanoví lhůtu odpovídající zbyvající části lhůty pro podání žaloby. Soud je povinen vyzvat žalobce k doplnění žalobních bodů vždy, je-li se zřetelem na konkrétní situaci pravděpodobné, že žalobce bude s to žalobu doplnit včas. Neuplatní-li žalobce ve lhůtě pro podání žaloby proti rozhodnutí správního orgánu alespoň jeden žalobní bod tak, aby jeho žaloba byla projednatelná (§ 71 odst. 2 věta třetí s. ř. s.), soud žalobu odmítne podle § 37 odst. 5 s. ř. s.“

[18] V právě posuzovaném případě postupoval krajský soud zpočátku zcela v souladu s právní úpravou a s výše citovanou judikaturou Nejvyššího správního soudu. Jelikož shledal, že podání stěžovatele ze dne 24. 7. 2018 je neurčité a neobsahující náležitosti, jež soudní řád správní pro žalobu směřující proti rozhodnutí správního orgánu vyžaduje (§ 71 odst. 1 s. ř. s.), vyzval jej usnesením ze dne 18. 10. 2018, č. j. 19 Ad 27/2018 - 16, k tomu, aby své podání o tyto chybějící náležitosti doplnil (viz odst. [4]); mimo jiné požadoval uvedení skutkových a právních důvodů, pro které stěžovatel považuje napadené rozhodnutí za nezákonné nebo nicotné. Krajský soud stěžovatele poučil, že nebude-li jeho podání v tomto smyslu doplněno a v řízení nebude možné pro uvedené nedostatky pokračovat, soud toto podání podle § 37 odst. 5 s. ř. s. odmítne. Přestože stěžovatel na výzvu soudu reagoval a upřesnil, že jeho podání je žalobou směřující proti napadenému rozhodnutí, určitý žalobní bod, tedy takové skutkové a právní důvody, z nichž by bylo zjevné, proč považuje napadené rozhodnutí za nezákonné či nicotné, neuvedl. Nejvyšší správní soud v tomto směru přisvědčuje závěru krajského soudu, že doplnění žaloby ze dne 7. 11. 2018 opět neobsahovalo žádný žalobní bod [srov. § 71 odst. 1 písm. d) s. ř. s.], a nezhojilo původní nedostatky podání ze dne 24. 7. 2018. Tedy ani po doplnění žaloby k výzvě krajského soudu nebyl nedostatek spočívající v její neprojednatelnosti odstraněn.

[19] S čím se však kasační soud neztotožňuje, jsou ustanovení, jimiž krajský soud odmítnutí žaloby odůvodnil. Uvedený soud totiž žalobu odmítl s poukazem na „§ 37 odst. 5 s. ř. s. ve spojení s § 46 odst. 1 písm. a) s. ř. s.“ Jak vyplývá z výše citovaného rozsudku rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu č. j. 3 Azs 66/2017 - 31, uplatnění alespoň jednoho projednatelného žalobního bodu nepředstavuje podmínku řízení ve smyslu § 46 odst. 1 písm. a) s. ř. s., ale zvláštní náležitost žaloby proti rozhodnutí správního orgánu ve smyslu § 71 odst. 1 písm. d) s. ř. s. Pokud tedy stěžovatel neuplatnil ve lhůtě pro podání žaloby proti rozhodnutí správního orgánu alespoň jeden žalobní bod tak, aby jeho žaloba byla projednatelná ve smyslu § 71 odst. 2 věta třetí s. ř. s., krajský soud měl žalobu odmítnout podle § 37 odst. 5 s. ř. s.; ustanovení § 46 odst. 1 písm. a) s. ř. s. se neužije. V daném případě se však nejedná o pochybení takové intenzity, o němž se lze důvodně domnívat, že kdyby k němu nedošlo, věcné rozhodnutí krajského soudu by bylo odlišné. Nezakládá tudíž nezákonnost napadeného usnesení. Krajský soud totiž dospěl ke správnému závěru o odmítnutí žaloby a stěžovatelem namítaného pochybení ve smyslu § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s. se nedopustil. V řízení o kasační stížnosti tudíž postačilo částečně nesprávnou úvahu krajského soudu o použité právní normě [§ 46 odst. 1 písm. a) s. ř. s. namísto § 37 odst. 5 téhož zákona] korigovat, aniž by to mělo vliv na výsledek řízení.

[20] Na tomto závěru nemohly ničeho změnit ani stěžovatelem namítané skutečnosti, že krajský soud nevzal v úvahu, že je osobou trvale invalidní a cizí státní příslušník, ani že jej krajský soud nepoučil o možnosti požádat o ustanovení zástupce. Ze soudního spisu je zřejmé, že krajský soud ihned poté, co obdržel podání stěžovatele ze dne 24. 7. 2018, stěžovateli ustanovil pro řízení o žalobě tlumočnicki jazyka polského a usnesení ze dne 18. 10. 2018, č. j. 19 Ad 27/2018 - 16, kterým jej vyzval, aby ve lhůtě 2 týdnů od doručení tohoto usnesení opravil a doplnil podání ze dne 24. 7. 2018, v soudem požadovaném smyslu, stěžovateli zaslal v překladu do polského jazyka.

pokračování

[21] Co se týče povinnosti soudu ve správním soudnictví poučit účastníka řízení o možnosti požádat o ustanovení zástupce, tou se v již citovaném rozsudku č. j. 2 Azs 92/2005 - 58 zabýval rozšířený senát Nejvyššího správního soudu, přičemž dospěl k závěru, že je věcí úvahy správního soudu, aby posoudil podání a na základě všech relevantních skutečností shledal, zda je třeba poučit účastníka řízení o možnosti požádat o ustanovení zástupce, aby neutrpěl v řízení újmu. Pokud tedy krajský soud v posuzovaném případě stěžovatele o této možnosti nepoučil, tak nelze mít automaticky za to, že pochybil; bylo totiž na jeho úvaze, zda tak učiní či nikoliv. Ani z uvedeného důvodu tudíž není napadené usnesení nezákonné a tato stížnostní námitka je neopodstatněná.

VI.

[22] S ohledem na výše uvedené dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto jí zamítl podle § 110 odst. 1 věty druhé s. ř. s.

[23] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti Nejvyšší správní soud rozhodl podle § 60 odst. 2 s. ř. s. za použití § 120 téhož zákona. Stěžovatel nebyl v řízení o kasační stížnosti úspěšný, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalované, jíž by jinak právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti svědčilo, soud náhradu nákladů řízení nepřiznal, neboť ve věcech důchodového pojištění neplatí § 60 odst. 1 s. ř. s., podle něhož má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem.

[24] Stěžovateli byla usnesením Nejvyššího správního soudu ze dne 1. 8. 2019, č. j. 4 Ads 42/2019 - 56, ustanovena zástupkyně pro řízení o kasační stížnosti Mgr. Alicja Adamusová Rzymanová, advokátka. Podle § 35 odst. 10 s. ř. s. ve spojení s § 120 téhož zákona, zástupci stěžovatele, který mu byl soudem ustanoven k ochraně jeho práv, hradí hotové výdaje a odměnu za zastupování stát.

[25] Ustanovená zástupkyně učinila v řízení před Nejvyšším správním soudem dva úkony právní služby, a to převzetí a příprava zastoupení a doplnění kasační stížnosti [§ 11 odst. 1 písm. b), d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), (dále jen „advokátní tarif“)]. Za tento úkon právní služby jí náleží mimosmluvní odměna ve výši 1.000 Kč [§ 9 odst. 2 ve spojení s § 7 bodem 3. advokátního tarifu], a dále jí náleží paušální náhrada hotových výdajů ve výši 600 Kč podle § 13 odst. 4 advokátního tarifu. Na nákladech řízení za zastupování stěžovatele tedy náleží jeho zástupkyni částka v celkové výši 2.600 Kč; ustanovená zástupkyně přitom soudu nedoložila, že je plátkyní daně z přidané hodnoty. Odměna a náhrada hotových výdajů se proto o částku této daně nezvyšuje.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 29. listopadu 2019

Mgr. Aleš Roztočil
předseda senátu